

Onderzoeksverantwoording enquête

Steekproef

Voor de gegevensverzameling ten behoeve van de grootschalige enquête is gebruik gemaakt van de steekproefbron TNS NIPObase. Dit is een database van huishoudens die zich bereid hebben verklaard met enige regelmaat aan enquêtes van Veldkamp en TNS NIPO deel te nemen. Het panel bestaat in totaal uit 200.000 personen. De werving voor het panel geschiedt grotendeels via traditionele onderzoeksinstrumenten. Bij de diverse mondelinge en telefonische omnibussen van Veldkamp en TNS NIPO wordt de bereidheid voor deelname aan het panel getoetst. Bij al deze onderzoeken is sprake van random sampling: iedere groep uit de samenleving heeft in principe een even grote kans om in de steekproef te komen. Het is niet mogelijk voor ondervraagden om zichzelf bij TNS NIPObase aan te melden.

De dataverzameling van het onderzoek is verlopen via een computergestuurde zelfinvulvragenlijst (Computer Assisted Self Interviewing, vanaf hier te noemen: CASI). Voor het veldwerk dat via CASI is uitgevoerd is een steekproef getrokken waarbij is gestreefd naar representativiteit voor de achtergrondkenmerken sekse, leeftijd, opleiding, grootte huishouden en regio. Voor de steekproeftrekking is gebruik gemaakt van normcijfers die zijn ontleend aan de Gouden Standaard (2007). De steekproef bestond uit personen van 18 jaar en ouder.

Benaderingswijze

De ondervraagden ontvingen een uitnodiging per e-mail om deel te nemen aan een onderzoek over het onderwerp 'burgerschap'. In dit bericht was een link opgenomen naar de website waarop de enquête werd gehost.

Vragenlijst

Veldkamp heeft een conceptvragenlijst opgesteld die in overleg met het ministerie van BZK definitief is gemaakt. De vragenlijst is geprogrammeerd door Veldkamp. De invulduur van de vragenlijst bedroeg gemiddeld 12 minuten.

Respons en weging

Het veldwerk heeft plaatsgevonden van 3 tot en met 9 november 2009. Van de N=1.432 benaderden hebben er N=1.079 deelgenomen aan het onderzoek, waarmee de respons uitkomt op 75%.

Door selectieve respons kan de samenstelling van de respons afwijken van de samenstelling van de bruto steekproef. Voor zover dit het geval is bij de achtergrondkenmerken van de ondervraagden, is hiervoor door middel van herweging gecorrigeerd. Normcijfers zijn ontleend aan de Gouden Standaard. De verschillen tussen

de bruto en netto steekproef zijn beperkt, zodat slechts kleine weegfactoren nodig waren:

- 56% van de ondervraagden heeft een weegfactor <1
- 43% heeft een weegfactor tussen 1,0 en 1,5
- 1% heeft een weegfactor groter dan 1,5

De hoogste weegfactor bedraagt 1,82. Door deze kleine weegfactoren is de kans klein dat als gevolg van de weging vertekeningen in de resultaten optreden.

Vragenlijst enquête

Vraag 10

Er zijn in Nederland allerlei wetten en regels waaraan we ons moeten houden. Deze wetten en regels zijn vastgelegd en worden door de overheid gehandhaafd.

Naast deze officiële wetten en regels, zijn er ook ongeschreven regels in onze samenleving. Bijvoorbeeld over hoe we vinden dat we met elkaar om moeten gaan. Of over wat we als burgers van elkaar verwachten. Deze ongeschreven regels noemen we in deze vragenlijst waarden.

Om duidelijk te krijgen welke waarden Nederlanders belangrijk vinden, wordt het Handvest Burgerschap opgesteld. In dit document komen de waarden te staan die Nederlanders met elkaar delen

Wat vindt u ervan dat er een Handvest Burgerschap wordt opgesteld?

- 1: een goed initiatief
- 2: een slecht initiatief

9: doorgaan

Vraag 20

Voorafgaand aan dit onderzoek is een groot aantal bijeenkomsten in het land georganiseerd. Hierbij zijn allerlei waarden naar voren gebracht. In deze vragenlijst gaan we u vragen om op deze waarden te stemmen: welke waarde moeten wat u betreft in het handvest, en welke niet?

De waarden die we in deze vragenlijst gaan behandelen, zijn opgedeeld in vier thema's.

- Prettig samenleven
- Betrokkenheid bij elkaar
- Aandacht voor de toekomst
- Actieve inzet voor de samenleving

9: doorgaan

Vraag 30

Het eerste thema dat we behandelen is <thema> .

In de volgende schermen laten we u telkens een waarde zien die bij dit thema hoort.

De vragen die we hierbij stellen zijn:

- Of dit volgens u een essentieel onderdeel is van burgerschap, dat moet worden opgenomen in het Handvest. Met andere woorden: vindt u dat we van alle Nederlanders kunnen verwachten dat ze dit doen?
- Zo ja, welke gedragsregels die bij deze waarde horen, mogen we van elkaar verwachten?

9: doorgaan

Vraag 100

- Thema's random voorleggen
- Waarden binnen thema's randomiseren

Thema: <thema>

Moet de volgende waarde worden opgenomen in het handvest?

<waarde>

Met andere woorden: vindt u dat we van alle Nederlanders kunnen verwachten dat ze dit doen?

Bijvoorbeeld:

- gedragsregel 1
- gedragsregel 2
- gedragsregel 3
- gedragsregel 4
- gedragsregel 5
- gedragsregel 6

1: ja, ik vind dat we dit van elkaar mogen verwachten

2: ik twijfel

3: nee, dit moeten we niet van elkaar verwachten

Indien vraag 100, 1,2

Vraag 110

Thema: <?>

<waarde>

Welke gedragsregels die bij deze waarde horen, mogen we van elkaar verwachten?

Meer antwoorden mogelijk

(random volgorde)

1: < gedragsregel 1>

- 2: < gedragsregel 2>
- 3: < gedragsregel 3>
- 4: < gedragsregel 4>
- 5: < gedragsregel 5>
- 6: < gedragsregel 6>
- 7: geen van deze

Indien vraag 100,1

Vraag 120

Thema: <?>

En welke gedragsregels moeten we NIET van elkaar verwachten?

Meer antwoorden mogelijk

- 1: < gedragsregel 1>
- 2: < gedragsregel 2>
- 3: < gedragsregel 3>
- 4: < gedragsregel 4>
- 5: < gedragsregel 5>
- 6: < gedragsregel 6>
- 7: geen mening

Thema 1: Prettig samen leven

Waarde 1: Een open houding hebben

Geïnteresseerd zijn in wat anderen beweegt
Open staan voor andere mensen en andere meningen
Onbevooroordeeld zijn
Je kwetsbaar durven opstellen naar anderen
Ieder mens als individu zien en niet als lid van een groep
Open en eerlijk zijn over wie je bent, wat je vindt en waar je voor staat

Waarde 2: Plezierig met elkaar omgaan

Beleefd en hoffelijk zijn
Zelfbeheersing hebben
Vriendelijk zijn
Geduld hebben
Naar elkaar luisteren

Waarde 3: Verdraagzaam zijn

Accepteren dat mensen van elkaar verschillen
Anderen niet veroordelen om wie ze zijn, wat ze vinden of waar ze voor staan
Je inleven in een ander
Anderen in hun waarde laten
Begrip opbrengen voor anderen

Waarde 4: Rekening houden met anderen

Anderen behandelen zoals je zelf behandeld wilt worden
Anderen geen overlast bezorgen
Rekening houden met zaken die anderen belangrijk vinden
Elkaars grenzen respecteren

Waarde 5: Je eigen belang afwegen tegen de belangen van anderen

Jezelf af en toe opzij zetten voor een ander
Evenwicht zoeken tussen je eigen belang en dat van een ander
Geen groter beroep doen op de samenleving dan noodzakelijk

Thema 2: Betrokkenheid bij elkaar

Waarde 1: Aandacht hebben voor anderen

Je burens kennen
Zien waar hulp nodig is
Aandacht voor je omgeving en spullen van anderen
Klaar staan voor elkaar

Waarde 2: Elkaar corrigeren

Anderen aanspreken op storend gedrag
Kritiek van anderen accepteren
Voor anderen op durven komen

Waarde 3: Open staan voor contact met anderen

Hulp van anderen accepteren als dat nodig is
Verschillen van inzicht bespreken
De Nederlandse taal spreken
Open staan voor anderen die contact met je zoeken

Thema 3: Aandacht voor de toekomst

Waarde 1: Zorgen voor je leefomgeving

Geen rommel maken op straat
Je eigen woonomgeving onderhouden
Melding maken van problemen in je buurt

Waarde 2: Zorgen voor het milieu

Zorgen voor het milieu
Afval scheiden
Verantwoord consumeren
Geen bruikbare spullen weggooien
Zuinig zijn met energie

Waarde 3: Zorgen voor toekomstige generaties

Kinderen en jongeren de kans geven zich te ontwikkelen
Grenzen stellen aan het gedrag van kinderen en jongeren
Je eigen ervaring overdragen aan de volgende generatie
Kinderen en jongeren normen en waarden bijbrengen
Meegaan met de veranderingen in de samenleving

Thema 4: Actieve inzet voor de samenleving

Waarde 1: Actief deelnemen aan de samenleving

Je talenten inzetten voor de samenleving
Initiatieven ontplooiën ten behoeve van de samenleving
Maatschappelijke organisaties steunen
Vrijwilligerswerk doen
Op de hoogte zijn van wat er in de samenleving gebeurt

Waarde 2: Je democratische rechten gebruiken

Stemmen bij verkiezingen
Naar inspraakavonden gaan
Over belangrijke zaken een standpunt innemen
In actie komen als je ergens voor of tegen bent
Lid zijn van een politieke partij
Controle uitoefenen op wat de overheid doet

Vraag 130

Dit waren alle vragen. Heeft u nog opmerkingen over deze vragenlijst of zijn er dingen die u heeft gemist?

OPEN

Vraag 140

Hartelijk dank voor uw deelname!

9: doorgaan